

da uredi vstajo vseh balkanskih Slovanov za osvoboditev iz turškega jarma. Ker pa diplomatske okolnosti niso bile povoljne temu začetju, se je vrnil v Dubrovnik, kjer je uredil in izdal tri zvezke „Dubrovnik“ ter predelal v verzih svojo tragedijo „Mejnima ili oslobodjenje Bosne“, katero je bil napisal l. 1849. v prozi.

Leta 1850. je odšel Ban zopet v Belgrad, kjer je postal profesor na liceju ter tajnik kneza srbskega, ki mu je kasneje poveril tudi neka diplomatska poslanstva. Povrnivši se v Belgrad je napisal zgodovino Vlaške, Moldavije in Srbije, da bi tem državam na pariškem kongresu izposloval na temelju državnega prava neodvisnost od Turčije. Za to delo je dobil Ban nagrado 400 cekinov od srbske skupščine, ki je obenem odredila, da se delo tiska v Parizu. Malo kasneje je izdal „Različite pjesme“ in „Zrcalo povjestnice dubrovačke“.

Ko se je l. 1857. povrnil Evropi zopet mir, je postal Ban profesor francoskega jezika v vojaški akademiji v Belemgradu; toda to mesto je izgubil že l. 1858., ko se je povrnil Miloš Obrenović na prestol. Takrat se je podal na svojo vilo Banovac poleg Belgrada. Tukaj se je bavil sedaj le s knjigo. Pod knezom Mihajlom je bil Ban l. 1862. imenovan za ravnatelja sporočilnega urada za časopise v ministrstvu zunanjih zadev ter se je na tem mestu vzdržal polnih 18 let.

Med tem so Bana za njegove književne zasluge odlikovala razna društva in akademije. Jugoslavenska akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu ga je imenovala že l. 1867. svojim dopisujočim članom, a srbsko učeno društvo v Belemgradu (zdaj akademija) svojim pravim članom. Izvolila so si ga za svojega člana tudi tri italijanske in ena orientalska akademija.

Leta 1880. je šel Ban v pokoj. Zdal je razvil svojo posebno delavnost kot književnik. Deloval je kot publicist, pedagog, zgodovinar in dramski pesnik. Znamenito je veliko število njegovih brošur in del v prozi v laškem, francoskem in hrvaškem jeziku, v katerih se je Ban boril za svobodo balkanskih Slovanov. S temi deli se je proslavil po celi Evropi.

Kot pesnik, a posebno kot dramatičar, je Ban napisal do 40.000 verzov. Od njega imamo 13 dram in sicer: „Mejrma“, „Miljenko i Dobrila“, „Knez Dobroslav“, „Posljedni Nemanjič“, „Smrt kralja Vukašina“, „Car Lazar i Kosovski poraz“, „Jakovski ustanak“, „Oslobodjenje Srbije“, „Marta Posadnica ili pad Novgrada“, „Kobna tajna“, „Vanda, kraljica Poljske“, „Jan Hus“ i „Marin Kaboga“. Trdi se, da mu je najboljša tragedija „Smrt kralja Vukašina“; nekatere izmed njih, kot „Mejrma“, so se nekdaj predstavljale na vseh pozornicah na slovanskem jugu. Bil je član jugoslovanske akademije v Zagrebu, ki mu je na krsto tudi položila venec po svojem zastopniku Milanu Miličeviću. Slava zaslužnemu pisatelju in boritelju za svobodo tlačenih južnih Slovanov!

St.

Fra Grgo Martić. Pridejana slika nam kaže velezaslužnega moža, največjega bosenskega pesnika, dičnega franjevca Fra Grga Martića. Kakor njegov prednik Fra Kačić - Miošić, se je tudi on navzel iz starih pesmi svojega naroda velečastnega epskega duha, katerega, oživljenega s krščanskimi idejami, nam kaže v svojih krasnih pesmih, ključoč tužno Bosno k novemu, svobodnejšemu življenju. Zadnji čas častitljivi starina precej boleha, in bati se je, da da mu ne ugasne luč življenja. Upajmo pa, da ga Bog še ohrani bosenskemu ljudstvu in vsemu hrvaškemu narodu.

Fra Grga Martić.

Riegrova oporoka. Češki rodoljub Rieger je v svoji oporoki zapustil 200.000 K za narodne in kulturne namene: 150.000 K za ustanovitev „Riegrovega zaklada“, iz katerega se naj na obletnico njegove smrti dajejo podpore in nagrade, in 50.000 K za zaklad, iz katerega se naj vsako tretje leto izplača nagrada 1000 K za kako narodno delo ali za dejanje izredne požrtvovalnosti ali krščanske ljubezni. Do nagrad imajo pravico samo češki rojaki. V oporoki Rieger opominja Čehe, naj imajo vedno zaupanje v svojo narodno moč, naj vedno visoko spoštujejo idealne in krščanske smotre in naj nikdar ne odnehajo v boju za svoje pravice.

Beneš Methoděj Kulda. Na Vyšehradu je umrl kanonik Kulda, zaslužen domoljub in pisatelj češki, v visoki starosti 83 let. V brnskem semenišču je imel za profesorja Sušila. V Židlochovicah je na-